

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

K., dnia 4 października 2019 r.

Sąd Okręgowy w Kaliszu I Wydział Cywilny w następującym składzie:

Przewodniczący: SSO Małgorzata Pilarczyk

Protokolant: p.o. stażysty Laura Kursa

po rozpoznaniu w dniu 4 października 2019 r. w Kaliszu

na rozprawie sprawy z powództwa J. J.

**przeciwko Skarbowi Państwa - Centralnemu Zarządowi Służby Więziennej
w W.**

o zapłatę

1. oddała powództwo,
2. nie obciąża powoda J. J. kosztami procesu.

SSO Małgorzata Pilarczyk

UZASADNIENIE

W dniu 27 lutego 2017 roku powód J. J. złożył w Areszcie Śledczym w G. pozew w kopercie zaadresowanej do Prezesa Sądu Rejonowego Gdańsk –Północ w Gdańsku, złożony w tymże Sądzie w dniu 01 marca 2017 roku.

W dniu 13 marca 2017 roku pozew został przekazany, na wniosek powoda, przez Wiceprezesa Sądu Rejonowego Gdańsk – Północ w Gdańsku do Prezesa Sądu Okręgowego w Kaliszu, a do Biura Podawczego Sądu Okręgowego w Kaliszu został złożony w dniu 14 marca 2017 roku.

Pozwem tym J. J. wniósł o zasądzenie od Skarbu Państwa Centralnego Zarządu Służby Więziennej w W. reprezentowanego przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej na swoją rzecz kwoty 125 000 zł. tytułem zadośćuczynienia za naruszenie dóbr osobistych w postaci czci, zdrowia, nazwiska oraz godności osobistej wraz z odsetkami od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty i kosztami procesu, a także zasądzenie od pozwanego na rzecz Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka w W., jako na cel społeczny, kwoty 25 000 zł.

W uzasadnieniu żądania podniósł, iż w okresie od 01 marca 2000 roku do 25 marca 2009 roku przebywał w więzieniu. W tym czasie składał prośby i skargi na nieprawidłowości związane z wykonywaniem kary pozbawienia wolności, które dotyczyły braku wydawania paczek żywnościowych, udzielania dłuższych dodatkowych widzeń, oraz bez osoby dozoru, braku wydawania paczek higieniczno – odzieżowych, zaświadczeń o stanie majątkowym i rodzinnym, braku otwarcia podgrupy kwalifikacyjnej i wydawania przepustek losowych, braku pomocy dla rodziny, braku wystąpienia z urzędu o warunkowe zwolnienia, ujmowanie w opinii złej prognozy kryminologiczno – społecznej. Funkcjonariusze pozwanego nie dopełniali obowiązków w zakresie udzielania odpowiedzi na te pisma, naruszali wewnętrzny regulamin, miał miejsce brak wysłuchania powoda, konfrontacji z nim.

Przez powyższe zachowania funkcjonariusze powoda naruszyli dobra osobiste powoda z art. 23 k.c. w postaci jego czci, zdrowia, nazwiska, godności osobistej. Takie działania pozwanego i jego pracowników, instrumentalne i lekceważące

traktowanie powoda, spowodowało naruszenie zdrowia psychicznego i fizycznego powoda, doprowadziło go do depresji, bólów głowy, żołądka i wątroby. Powód nie może normalnie funkcjonować, podjąć pracy nauki, założyć rodzinę w ramach częściowego wyjścia na wolność.

Pozwany Skarb Państwa Centralny Zarząd Służby Więziennej w W. reprezentowany przez Dyrektora Generalnego Służby Więziennej zastępowany przez Prokuratorię Generalną Rzeczypospolitej Polskiej w W. złożył w dniu 03 kwietnia 2018 roku (data wpływu do Sądu Okręgowego w Kaliszu 04 kwietnia 2018 roku) odpowiedź na pozew, w której wniósł o oddalenie powództwa w całości, zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego Skarbu Państwa zwrotu kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego na rzecz Skarbu Państwa Prokuratorii Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej według norm przepisanych.

W odpowiedzi na pozew pozwany podniósł, iż roszczenia dotyczą okresu od 2000 roku do 2009 roku, w związku z czym należy uznać, iż roszczenia powoda sprzed 28 lipca 2008 roku uległy przedawnieniu na podstawie art. 442 zn. 1 k.c., przy przyjęciu, że pozew jest z dnia 28 lipca 2011 r. O domniemanej szkodzie i osobie obowiązanej do jej naprawienia powód dowiedział się w czasie odbywania kary pozbawienia wolności i skoro wystąpił z pozwem dopiero w dniu 28 lipca 2011 roku, to jego roszczenia sprzed trzech lat od dnia wniesienia pozwu uległy przedawnieniu.

Pozwany odnosząc się do zarzut powoda niedopełnienia przez pozwanego obowiązków w zakresie rozpoznawania jego próśb, skarg i wniosków, podniósł, iż niezadowolenie powoda z udzielanych mu odpowiedzi nie może być oceniane w kontekście naruszenia jego dóbr osobistych . Postępowania w sprawach załatwiania próśb, skarg i wniosków osadzonych regulowane są stosownymi przepisami, postępowanie administracji więziennej w tym zakresie nie ma cech bezprawności. Powód, mimo ciężącego na nim obowiązku udowodnienia, że jego dobro osobiste zostało naruszone, tego nie uczynił, sprowadzając pozew do ogólnikowych twierdzeń. Nie wykazał w żaden sposób odpowiedzialności odszkodowawczej Skarbu Państwa a jego zarzuty sprowadzają się do kwestionowania odpowiedzi udzielanych mu przez organy więziennictwa na jego skargi, czy próśby. Powód dochodząc swych roszczeń winien zaś wykazać, że podejmował ingerencje u sędziego penitencjarnego w sprawach wskazanych w pozwie a sędzia te zarzuty uznał za uzasadnione, a administracja nie wykonała jego zleceń.

Pozwany wywodzi dalej, iż powód nie wykazał szkody niemajątkowej, bezprawnego działania, lub zaniechania władzy publicznej oraz związku przyczynowego między powyższymi, ani też naruszenia dóbr osobistych powoda i adekwatnego związku przyczynowego naruszenia z działaniem pozwanego. Powód nie udowodnił też wysokości dochodzonego roszczenia.

Postanowieniem Sądu Okręgowego w Kaliszu z dnia 10 lipca 2017 roku sygn. akt I C 369/17 powód został zwolniony od kosztów sądowych w tej sprawie w całości a jego wniosek o ustanowienie pełnomocnika z urzędu został prawomocnie oddalony (zażalenie powoda, który zaskarżył w/w rozstrzygnięcie zostało oddalone przez Sąd Apelacyjny w Łodzi postanowieniem z dnia 04 października 2017 roku sygn. akt I A Cz 1496/17)

Z uwagi na powyższe i kilkakrotne ponawianie przez powoda wniosków o ustanowienie adwokata z urzędu, Sąd na rozprawie w dniu 04 października 2019 roku, poprzedzającej wydanie wyroku, w oparciu o przepis art. 117 zn. 2 k.p.c. (w brzmieniu obowiązującym w dacie wydania w/w postanowienia) odrzucił ponowne wnioski powoda o ustanowienie adwokata z urzędu, gdyż strona nie może ponownie domagać się ustanowienia adwokata lub radcy prawnego, powołując się na te same okoliczności, które stanowiły uzasadnienie oddalonego wniosku, tak jak w przypadku ponownych wniosków powoda.

Sąd ustalił:

Powód J. J. został pozbawiony wolności od 01 lutego 2000 roku, a w dniu 03 lutego 2000 roku został przyjęty do Aresztu Śledczego w G.. W okresie od 01 marca 2000 roku do 25 marca 2009 roku przebywał w Areszcie Śledczym w G., z krótszymi okresami pobytu w Zakładzie Karnym C. i Zakładzie Karnym B..

(dowód: zaświadczenie k. 8, informacje k. 75 – 75v., k. 76 - 77)

Sąd dokonał następującej oceny dowodów:

Sąd pominął dowód z przesłuchania powoda w charakterze strony w trybie art. 299 k.p.c., gdyż pozwany odmówił jego doprowadzenia na termin celem przesłuchania w powyższym trybie, mimo pouczenia o rygorze niestawiennictwa. Sąd nie uwzględnił pozostałych wniosków dowodowych zawartych w pozwie to jest o załączenie akt osobowych i medycznych powoda oraz podanie przez pozwanego imion i nazwisk funkcjonariuszy, którzy rozpoznawali jego skargi i wnioski, przede wszystkim wobec uznania, iż roszczenie jest przedawnione, jak też z uwagi na postawę powoda, który sam zrezygnował z możliwości złożenia zeznań w charakterze strony i udowodnienia stawianych funkcjonariuszom pozwanego zarzutów, ich bezprawności oraz udowodnienia, że na skutek bezprawnych działań lub zaniechań funkcjonariuszy doszło do naruszenia dóbr osobistych powoda i rozmiaru tego naruszenia. Powód odmówił jego doprowadzenia celem złożenia zeznań w charakterze strony, poprzestając na ogólnikowych twierdzeniach zawartych w pozwie. Złożenie przez powoda zeznań w charakterze strony umożliwiłoby Sądowi ocenę, czy i jakie dobra osobiste zostały naruszone i jaki wpływ to naruszenie wywarło na powoda i wówczas rozważenie zasadności zgłoszonych wniosków dowodowych, o ile w świetle złożonych zeznań, roszczenie powoda w jakimś zakresie mogłoby być uznane za nieprzedawnione i uzasadnione.

Sąd zważył:

Przepis art. 23 k.c. stanowi, iż dobra osobiste człowieka, jak w szczególności zdrowie, wolność, cześć, swoboda sumienia, nazwisko lub pseudonim, wizerunek, tajemnica korespondencji, nietykalność mieszkania, twórczość naukowa, artystyczna, wynalazcza i racjonalizatorska, pozostają pod ochroną prawa cywilnego niezależnie od ochrony przewidzianej w innych przepisach.

Zgodnie z treścią art. 448 k.c. w razie naruszenia dobra osobistego sąd może przyznać temu, czyje dobro osobiste zostało naruszone, odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia pieniężnego za doznaną krzywdę jak i zasądzić sumę pieniężną na wskazany przez poszkodowanego cel społeczny.

Podstawę odpowiedzialności Skarbu Państwa za naruszenie dóbr osobistych w związku z działaniem lub zaniechaniem przy wykonywaniu władzy publicznej przewiduje przepis art. 417 § 1 k.c., w myśl którego przesłankami odpowiedzialności Skarbu Państwa są: szkoda, niezgodne z prawem działanie lub zaniechanie przy wykonywaniu władzy publicznej oraz łączący te zdarzenia normalny związek przyczynowy. Mimo, iż ogólną zasadą odpowiedzialności deliktowej w polskim prawie cywilnym jest zasada winy, to jednak poczynając od wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia z 4 grudnia 2001r. (SK 18/00, OTK-A 2001, Nr 8, poz. 256) i w świetle art. 77 ust. 1 Konstytucji RP odpowiedzialność Skarbu Państwa za szkodę spowodowaną niezgodnym z prawem wykonywaniem władzy publicznej nie jest zależna od stwierdzenia winy. Jest ona natomiast oparta na zasadzie ryzyka. Należy podkreślić jednak, że nie jest to odpowiedzialność absolutna. Dla jej stwierdzenia niezbędne jest bowiem ustalenie przede wszystkim, że działanie lub zaniechanie, z którego uprawniony wywodzi roszczenie było niezgodne z prawem. Przez niezgodność z prawem uznaje się takie zachowania, które są sprzeczne z obowiązującymi przepisami, ale także zasadami współżycia społecznego. Nadto do odpowiedzialności Skarbu Państwa stosuje się w pełni zasada adekwatnego związku przyczynowego, określona w art. 361 § 1 k.c. Nawet w przypadku stwierdzenia, iż przy wykonywaniu władzy publicznej dopuszczono się działań lub zaniechań bezprawnych, odpowiedzialność Skarbu Państwa ogranicza się jedynie do tych następstw, które pozostają z nimi w związku przyczynowym i które jednocześnie można uznać za normalne, rozsądnie przewidywalne konsekwencje przedmiotowego działania lub zaniechania.

Zgodnie z art. 442 zn. par. 1 k.c. roszczenie o naprawienie szkody wyrządzonej czynem niedozwolonym ulega przedawnieniu z upływem lat trzech od dnia, w którym poszkodowany dowiedział się albo przy zachowaniu należytej staranności mógł się dowiedzieć o szkodzie i o osobie obowiązanej do jej naprawienia. Jednakże termin ten nie może być dłuższy niż dziesięć lat od dnia, w którym nastąpiło zdarzenie wywołujące szkodę.

Pismo powoda stanowiące pozew w tej sprawie było kilkakrotnie kserowane opatrzone kilkoma datami, w tym w prawym górnym rogu jest data 28 lipca 2011 roku, jednakże pismo to jako pozew inicjujący postępowanie w niniejszej

sprawie zostało złożone przez powoda w dniu 27 lutego 2017 roku w Areszcie Śledczym w G., w kopercie zaadresowanej do Prezesa Sądu Rejonowego Gdańsk –Północ w Gdańsku, złożonej w tymże Sądzie w dniu 01 marca 2017 roku. W dniu 13 marca 2017 roku pozew został przekazany, na wniosek powoda, przez Wiceprezesa Sądu Rejonowego Gdańsk – Północ w Gdańsku do Prezesa Sądu Okręgowego w Kaliszu, a do Biura Podawczego Sądu Okręgowego w Kaliszu został złożony w dniu 14 marca 2017 roku, a zatem najwcześniejszą datą jaka może być przyjęta jako data wytoczenia powództwa w tej sprawie jest dzień 27 lutego 2017 roku.

O szkodzie, której naprawienia powód dochodzi w niniejszym postępowaniu i podmiocie odpowiedzialnym do jej naprawienia, dowiedział się on już w czasie odbywania kary pozbawienia wolności, w okresie objętym żądaniem pozwu, co sam przyznaje. Jego roszczenia dotyczą okresu od 01 marca 2000 roku do 25 marca 2009 roku, a zatem uległy przedawnieniu w całości z upływem dnia 25 marca 2012 roku, a więc kilka lat przed wytoczeniem powództwa roszczenie uległo przedawnieniu.

Już samo skuteczne podniesienie zarzutu przedawnienia jest wystarczające do oddalenia powództwa, nawet bez potrzeby ustalenia, czy zachodzą wszystkie inne przesłanki prawno – materialne uwzględnienie powództwa.

Sąd dokonał jednak oceny prawno – materialnych przesłanek zasadności powództwa, uznając, iż brak jest podstaw do przyjęcia, ażeby doszło do bezprawnego naruszenia dóbr osobistych powoda i aby to naruszenie pozostawało w adekwatnym związku przyczynowym z działaniem pozwanego.

Powód, rezygnując z możliwości złożenia zeznań w charakterze strony, pozbawił się możliwości wypowiedzenia się co do tego, jakie działania funkcjonariuszy pozwanego i których z nich, naruszyły jego dobra osobiste i jakie dobra osobiste powoda były przez poszczególne działania, lub zaniechania naruszone, rozmiaru i intensywności naruszeń, rodzaju i rozmiaru doznanej szkody i związku przyczynowo - skutkowego pomiędzy ewentualnym naruszeniem dobra powstałą szkodą, a działaniem, lub zaniechaniem strony pozwanej.

Powód w uzasadnieniu pozwu podniósł, iż składał prośby i skargi na nieprawidłowości związane z wykonywaniem kary pozbawienia wolności, które dotyczyły braku wydawania paczek żywnościowych, udzielania dłuższych dodatkowych widzeń, oraz bez osoby dozoru, braku wydawania paczek higieniczno – odzieżowych, zaświadczeń o stanie majątkowym i rodzinnym, braku otwarcia podgrupy kwalifikacyjnej i wydawania przepustek losowych, braku pomocy dla rodziny, braku wystąpienia z urzędu o warunkowe zwolnienia, ujmowanie w opinii źle prognozy kryminologiczno – społecznej a funkcjonariusze pozwanego nie dopełniali obowiązków w zakresie udzielania odpowiedzi na te pisma, naruszali wewnętrzny regulamin, miał miejsce brak wysłuchania powoda, konfrontacji z nim. Podnoszone przez powoda w pozwie okoliczności nie mogły być skonfrontowane z jego zeznaniami, przez co nie było możliwe zbadanie przez Sąd, czy gdyby takie działania funkcjonariuszy miały miejsca, to czy ich ocena przez powoda była jedynie subiektywnym niezadowoleniem z podjętych decyzji, czy też zawierały element bezprawności i jakie dobra osobiste powoda naruszały i z jakim skutkiem. Powód w uzasadnieniu pozwu nie podnosił, aby w czasie 9 letniego osadzenia w Areszcie Śledczym w G. podejmował jakiegokolwiek interwencje u sprawującego nadzór nad legalnością i prawidłowością wykonywania kary pozbawienia wolności sędziego penitencjarnego, wskazując na podnoszone w pozwie na naruszenia. Samo negowanie, czy niezadowolenie z decyzji funkcjonariuszy służby więziennej, niezgodnych z oczekiwaniami powoda, nie może być oceniane w kontekście naruszenia jego dóbr osobistych.

Mając na względzie powyższe rozważania powództwo podlegało oddaleniu o czym orzeczono w punkcie 1 sentencji wyroku.

Powód od lat odbywa karę pozbawienia wolności, nie ma majątku i jest zadłużony (zaświadczenie k. 9 i oświadczenie o stanie majątkowym k. 11 – 15) i wobec powyższego Sąd uznał, iż jego sytuacja życiowa i materialna uzasadnia nie obciążenie go kosztami procesu, w oparciu o zasadę wyrażoną w art. 102 k.p.c., mimo przegrania sprawy w całości, o czym orzekł w punkcie 2 sentencji wyroku, nie obciążając powoda kosztami procesu.

SSO Małgorzata Pilarczyk